

Poslední rok čmoudících kotlů

Pro více jak 300 tisíc starých, ručně přikládaných teplovodních kotlů na pevná paliva, by měla být právě začínající topná sezóna sezónou poslední. Od 1. září 2022 mají být podle zákona o ochraně ovzduší provozovány pouze kotle, které plní minimální emisní požadavky, odpovídající třídě 3. Končí všechny kotle vyrobené před rokem 2000 a „samovýroba“.

Zákonem daný termín 1. září 2022 se neúprosně blíží, a proto připomínáme nutnost výměny nevyhovujících kotlů.

Do tříd jsou kotle na pevná paliva zařazeny podle toho, jaké emisní parametry a účinnost u nich byla ověřena při počáteční zkoušce u autorizované osoby (zkušební). Tyto parametry se začaly ověřovat až od roku 2000, kdy začala platit pro teplovodní kotle na pevná paliva nová evropská norma ČSN EN 303-5. U kotlů vyrobených před rokem 2000 tedy nelze prokázat, zda plní zákonné minimální emisní požadavky. To platí také pro kotle, které nebyly vyrobeny sériově, a jejichž parametry nebyly ověřovány zkušební. Tudíž kotle vyrobené před rokem 2000 a tzv. „samovýroba“ musí být nejpozději do září 2022 vyřazeny z provozu.

Emisní parametry třídy 3 neplnily prakticky všechny ručně přikládané kotle bez elektronické regulace a ventilátoru, vyrobené do roku 2012. Ty byly zařazeny do tříd 1 a 2, pouze prohořivací kotle Dakon DOR F byly zařazeny do třídy 3 ke konci roku 2011. Ovšem toto „tvrzení“ je pouze orientační, jednoznačně rozhoduje třída uvedená na výrobním štítku.

Naopak, od 1. ledna 2014 již nesměly být uváděny na trh kotle na pevná paliva tříd 1 a 2, tudíž kotle vyrobené od roku 2014 by měly být již minimálně třídy 3, 4 nebo 5, což je přesně to, co zákon vyžaduje.

Důkazní břemeno na provozovateli

Bude na provozovateli teplovodního kotle na pevná paliva, aby prokázal, že jeho zdroj plní podmínky dané zákonem. Jednoznačným důkazem by měl být **Doklad o kontrole na pevná paliva**. Každý kotel na pevná paliva musí být jednou za **36 měsíců překontrolován** autorizovaným technikem. Výsledky kontroly jsou uvedeny ve zmíněném Dokladu. A jedním z nejdůležitějších závěrů kontroly, který je zde uveden, je informace, zda kotel může být provozován i po 1. září 2022. Pokud na vyžádání úředníků z obce s rozšířenou působností provozovatel kotle doklad o kontrole nepředloží, hrozí mu pokuta až 20 tisíc korun. Nicméně pokud doklad chybí, je dostatečným důkazem výrobní štítek kotle s vyznačenou třídou kotle 3, 4 nebo 5. Výrobním štítkem s vyznačenou třídou musí být označeny všechny sériově vyráběné kotle. Pokud kotel štítek nemá, „zachránit“ může jeho provozovatele pouze již zmíněný Doklad o kontrole. Z toho je patrné, že na bedra autorizovaných techniků, provádějící kontrolu, je položena značná zodpovědnost.

Hypoteticky by bylo možné si nechat provést u již provozovaného kotle měření emisí někým, kdo je k tomu oprávněn (například má autorizaci k měření emisí podle zákona č. 406/2000 o hospodaření energií). Ovšem cena takového měření se pohybuje na hranici 10 tisíc Kč a více, což je zásadní problém.

Pouze kotle, nikoli kamna a krbové vložky s výměníkem

Zákaz provozu se týká pouze starých ručně přikládaných kotlů na pevná paliva. Naopak se netýká krbových kamen a krbových vložek, i když jsou opatřeny teplovodním výměníkem, který je napojen na otopnou soustavu. Tyto zdroje, pokud je jejich celkový příkon vyšší jak 10 kW, musejí sice také „projít“ pravidelnou kontrolu s periodou 36 měsíců, nicméně do Dokladu o kontrole se uvede, že podmínky pro provoz od září 2022 nejsou pro tento zdroj relevantní.

Co se stane, když nevyměním?

Již nyní je zřejmé, že oněch předpokládaných 300 až 350 tisíc nevyhovujících kotlů nebude do požadovaného termínu vyměněno. Mnoho provozovatelů těchto kotlů o povinné výměně doposud neví. Mnoho jich však spoléhá na to, že se jim v případě „nevýměny“ nic nestane. Kontroly kotlů si nechalo dle odhadu Asociace podniků topenářské techniky provést necelých 20 % jejich provozovatelů, a také se nic neděje. Stejně tak na povinnou pravidelnou kontrolu spalínové cesty komínkem se jaksi zapomíná. Nicméně doba se velice rychle mění a s ní i názory na dodržování

zákona. Ochrana ovzduší je jednou z priorit společnosti. Malé spalovací zdroje na pevná paliva jsou dlouhodobě v hledáčku státní správy i místních samospráv. Čmoudících komínů sice stále více ubývá, nicméně s těmi přežívajícími doposud nejde v podstatě nic moc dělat. Ovšem po 1. září 2022 se vše změní a lze předpokládat, že i díky tlaku „nečmoudící“ většiny budou zodpovědné orgány muset využít v maximální možné míře své pravomoci a represe proti těm, kteří zákon nedodržují. Jen připomenu, že za provozování nevyhovujícího kotle zákon umožňuje udělit pokutu až do výše 50 tisíc korun.

Kontroly kotlů na pevná paliva podle zákona o ochraně ovzduší

Všichni provozovatelé spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva o celkovém jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, mají podle zákona o ochraně ovzduší povinnost provádět pravidelně nejméně jednou za tři roky kontrolu technického stavu a provozu tohoto zdroje. Projděme si základní pravidla, která se těchto kontrol dotýkají

Kotle i topidla s teplovodním výměníkem

kontrolovány musí být všechny zdroje spalující pevná paliva a napojené na soustavu ústředního vytápění. Tedy i lokální topidla typu krbová kamna či krby s teplovodní vložkou. Podmínkou je minimální **celkový příkon od 10 kW**, tedy u lokálních topidel příkon předaný otopné vodě i jeho sálavá složka.

Kontrola jednou za tři roky

myšleno je, že kontrola má být provedena do 36 měsíců od provedení kontroly poslední nebo od uvedení spalovacího zdroje do provozu.

Odborně způsobilá osoba (OZO)

fyzická osoba, která je dle zákona oprávněna provést kontrolu spalovacího zdroje. Musí být proškolená výrobcem kontrolovaného spalovacího stacionárního zdroje a mít od něj udělené **oprávnění k jeho instalaci, provozu a údržbě**. Toto oprávnění musí být uděleno konkrétní fyzické osobě, nikoliv organizaci (firmě). V případě, že výrobce spalovacího stacionárního zdroje není znám, zanikl, nebo není schopen zajistit odborně způsobilou osobu, která by mohla provést kontrolu technického stavu a provozu v rámci referenčního finančního limitu stanoveného prováděcím právním předpisem, může být kontrola provedena odborně způsobilou osobou oprávněnou jiným výrobcem k provádění kontroly technického stavu a provozu stejného typu spalovacího stacionárního zdroje. Vyjádření k dostupnosti odborně způsobilé osoby podle předchozí věty vystaví výrobce provozovateli do 30 dnů od jeho vyžádání a provozovatel jej připojí k dokladu o provedení kontroly předkládanému na vyžádání obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Nevystaví-li výrobce své vyjádření ve stanovené lhůtě, má se za to, že není odborně způsobilou osobu v rámci stanoveného referenčního finančního limitu schopen zajistit. V takovém případě je provozovatel povinen na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností věrohodně prokázat, že výrobce o vyjádření požádal.

Doklad o provedení kontroly

OZO musí o provedené kontrole zdroje vystavit „Doklad o kontrole technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje na pevná paliva“ jehož náležitosti jsou uvedeny ve **Vyhlášce č. 415/2012 Sb.**

Databáze odborně způsobilých osob

databáze OZO spravovaná MŽP. Všichni výrobci budou mít povinnost nahlásit všechny OZO, které mají od nich uděleno oprávnění k instalaci, provozu a údržbě jimi vyráběných kotlů. Má především provozovatelům spalovacích zdrojů umožnit nalézt ve svém okolí vhodnou OZO, která by případně byla ochotna provést kontrolu za cenu dle vyhláškou stanoveného referenčního limitu.

Povinnost předložit doklad o kontrole

provozovatel spalovacího zdroje má povinnost na vyžádání předložit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností doklad o provedení této kontroly vystavený OZO potvrzující, že stacionární zdroj je instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a zákonem o ochraně ovzduší.

Integrovaný systém ohlašovacích povinností

od 1.1. 2020 je MŽP zřízen systém pro povinné nahlášení výsledků kontrol. **OZO budou muset do 60 dnů od provedení kontroly nahlásit údaje o výsledku kontroly** v rozsahu, který stanoví prováděcí předpis.

Souběh s kontrolou podle zákona o hospodaření energií

pokud byla provedena pravidelná kontrola provozovaného kotle podle zákona o hospodaření energií, považuje se tím kontrola technického stavu a provozu podle zákona o ochraně ovzduší za splněnou v témže kalendářním roce. V takovém případě má provozovatel povinnost předložit na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností zprávu o pravidelné kontrole zdroje podle zákona o hospod. Pokud si podnikatel nechá zkontrolovat kotel a otopnou soustavu podle zákona o hospodaření energií v témže roce, ve kterém mu měla proběhnout také pravidelná kontrola podle zákona o ochraně ovzduší, má se za to, že tuto povinnost má již splněnou.

Sankce za neprovedení kontroly

přestupku se dopustí provozovatel stacionárního zdroje, pokud neprovede pravidelně nejméně jednou za tři roky prostřednictvím OZO kontrolu technického stavu a provozu tohoto spalovacího stacionárního zdroje nebo nepředloží na vyžádání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností potvrzení o provedení této kontroly nebo zprávu o pravidelné kontrole podle zákona o hospodaření energií, nepřipojí k dokladu o provedení kontroly vyjádření výrobce nebo neprokáže, že o toto vyjádření požádal. **Fyzické osobě (nepodnikající běžný občan) za to lze uložit pokutu do výše 20 000 Kč, právnické nebo podnikající fyzické osobě pokutu až do výše 50 000 Kč.**

Převzato z webu <https://www.tzb-info.cz>